

Postmortem Insemination

1) דברים פרק כה פסוק ה

כי ישבו אחים ייחדו ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה:

2) רש"י דברים פרק כה פסוק ה

ובן אין לו - עיין עליו בן או בת, או בן הבן, או בת הבן, או בן הבת, או בת הבת:

3) תלמוד בבלי מסכת יבמות דף לה עמוד ב

/מתני/. החולץ ליבמותו, ונמצאת מעוברת וילדה, בזמן שהולד של קיימת - הוא מותר בקרובותיה והוא מותרת בקרוביין, ולא פסלה מן הכהונה, אין הولد של קיימת - הוא אסור בקרובותיה והוא אסורה בקרוביין, ופסלה מן הכהונה. הכונס את יבמותו, ונמצאת מעוברת וילדה, בזמן שהולד של קיימת - יוציא, וחיבין בכרבון, ואם אין ולד של קיימת - יקיים. ספק בן תשעה לרាជון, ספק בן שבעה לאחרון - יוציא, והולד כשר, וחיבין באשם תלוי.

גם. איתמר: החולץ לمعוברת והפילה - רב יוחנן אמר: אינה צריכה חיליצה מן האחין, ר' ל' אמר: צריכה חיליצה מן האחין. ר' יוחנן אמר א"צ חיליצה מן האחין, חיליצת מעוברת שמה חיליצה, וביאת מעוברת שמה ביאה; ור' ל' אמר: צריכה חיליצה מן האחין, חיליצת מעוברת לא שמה חיליצה, וביאת מעוברת לא שמה ביאה.

4) שולחן ערוך אבון העוז סימן קס"ד סעיף ב

החולץ ליבמותו ונמצאת מעוברת, וילדה, אם הولد של קיימת אין חיליצה כלום, הוא מותר בקרובותיה, ולא פסלה מהכהונה, ואם הפילה או ילדה ולא חייה שלושים יום, צריכה חיליצה אחרת, שחליצת מעוברת לא שמה חיליצה, וחולץ לה הוא או אחד משאר האחין. וו"א שלא יחולץ לה הוא אלא אחד משאר האחין (טור בשם הרא"ש).

5) שו"ת נודע בייהודה מהדורה קמא - אה"ע סימן סט

הנה התוס' ביבמות דף ל"ז ע"א בד"ה רוב היולדות הקשו וא"ת מה מועל הבדיקה ג' חדש מושום הבדיקה אכתי יכול לבוא לידי ספק אם תנשא מייד ותלך לששה חדשים יום אחד או אפילו ג' ימים Duis להסתפק אם הוא בנו של ראשון ולא נקלט הזרע עד יום ג' או הוא בנו של שני דיוולדת לשבעה יולדות למקוטעין וכו' וי"ל דכל כך לא היה משתמשה הכרת עובר מן הראץ' עד שליש ימים מן השני. והנה בילדותי שמעטי ממנהו הרבה המאור הגדול הישיש אב"ד דק"ק טרטקוב דתינח תירוץ התוס' לעניין תנשא אבל היאך מתיבמת אחר ג' חדש מיום המיתה ודלאה לא נקלט הזרע עד יום ג' ועדין לא שלמו ג' חדש שלמים מזמן עברוה ולא הוכר עבורה ואיך פוגע בספק אשת אח דשמא מעוברת היא והיה לו להמתין צ'ג יום וקושיא זו חמורה מאד. ואמרתי בלבך הון אמת שבתורה כתיב ומוטת אחד מהם ובן אין לו מ"מ אם הניח אשתו מעוברת מקרי יש לו אף שעדיין לא נולד אס נולד אח"כ מקרי למפרע יש לו בן אבל אם בשעת מותו לא הייתה אפילו מעוברת בודאי אם היה באותה שעה אצל הנביה ואומר שאינה מעוברת הייתה מותרת באותה שעה ליבם ולא היה אסרין אותה מטעם הרינו שתתקבל אח"כ אי לאו איסורה דרבנן שאמרו תוך ג'. וא"כ אני אומרASAה שלא קלטה הזרע קודם מיתת בעלה אף שקלטה אחר מותו ובנו הוא לכל דבר מ"מ לעניין יבום כבר קריין בה ובן אין לו בשעת מיתה ובית יבום היא וא"כ שפיר היבמה מתיבמת אחר מיתת בעלה ג' חדש דממן"פ אם נקלט הזרע קודם מותו כבר הוכר עבורה ואם לא נקלט קודם מותו אף שנקלט אחר מותו שפיר מתיבמת. ולפ"ז אם הولد נולד אחר תשעה היה לנו לחוש שהוא נקלט הזרע אחר מותו ולא יפטר את אמו מחליצה אלא דלא שכיח שישמש ביום מותו ואפילו שימוש בו ביום או ביום הקודם מ"מ גם קודם濂 לכנ שימוש ותולין ברוב בעילות הקודמות אבל זו ששימושה כ"ח אירר וכ"ט אירר מות וקודם כ"ח אירר לא ששימוש י"ד יום והlidha היה ט"ז אדר א"כ יותר תלין ההרין קרוב לילידה וא"כ יש לחוש שהוא נקלט הזרע אחר מותו של הבעל וא"כ צריכה חיליצה. אלא שלפי שדבר זה דבר חדש ולא מצינו בשום פוסק וכלן אני אומר וכי בשביל שאנו מדבר נעשה מעשה להמציא חומרא חדשה ואף שקשהית התוספ' עמדת כחומה כל קושיא יש לה תירוץ. וגם ע"פ הרוב הזרע נקלט

Postmortem Insemination

בשעת עיקר התשmis' ולהכי לא חיישין לזה. סוף דבר האשה זאת מותרת בעלי חיליצה אפילו לכהונה ואין לחוש כלל.

6) שורות מנוחת שלמה תנינא (ב - ג) סימן קכז

והנה בנו"ב בחאה"ע סי' ס"ט הביא קושיא חמורה דעתך אשה מתיבמתת תיכף אחריו ג' חדשים מיום המיתה דלמא לא נקלט זרע עד יום ג' ועדין לא שלמו ג' חדשים שלמים מזמן עיבורה ונמצא פוגע בספק אשת אח והי' לו להמתין עוד ג' ימים שרק אז ניכר עוברה [ועיין בתשו' רע"א סי' פ"ט וצ' שהביא מבעל חוו"ד דיל' שרוב הנקלטים קלטי ביום אחד, אולם הרע"א שם וכן בדרכ' ליבמות מ"א ע"א השיג עליו והוכיח נגד זה מהותס' והרשב"א, וכן כתוב נמי הסדרי טהרה בס"ק קכ"ז ס"ק מ"ז ועיין גם בש"מ ח"ג סי' קמ"ט], והעליה משום כך חדש גדול דכיוון שלא קלטה הזרע קודם מיתת בעלה אף שקליטה אחר מיתה ובנו הוא לכל דבר, מ"מ לעניין יבום כבר קריין בה ובו אין **איול** בשעת מיתה ובת יבום היא אף אם תלד אח"כ בן, ומעטה כיוון דהאי גאון ז"ל סובר כן גבי יבום דעת"ג דעתך אין לו ודרשין עיין עליו אפי"ה אמרין דכל זמן שהזרע לא נקלט לא כלום הוא, מסתבר דה"ה נמי בנז"ד צריכים לילך רק אחר שעט הקליטה ולא אחר שעט הכנסת הזרע בתוך הרחם, ולא סברא הוא כלל לומר דאף שהקליטה הוא העיקר אפי"ה היא נגררת אחר המצב שהי' בתחילת ההזרעה.

ואם כנים אנו בזה צ"ע טובא, דלפי"ז גם בביאה ממש מי שבא על אשת איש ולפניהם שהזרע נקלט מות בעלה או מתגרשה [לදעת רופאי זמננו אי אפשר כלל שהקליטה תתחילת תוך שעה אחת מהביבאה] יהי הولد כשר, שהרי אישור ביהה בלבד איינו יכול עדין להטיל על הولد שם ממזר, וכן להיפך מי שבא על הפוניה ולפניהם הקליטה נתקדשה צריך להיות הولد מນור לפניו שוגם בהזרעה מלאכותית הولد ממזר, וכיון שאם חור והוציא ממנה את הזרע ושוב חור והכניסו שנית ע"י מזורך לאחר שתקדשה הרי לפ"ד הولد ממזר כיון דבקליות הזרע תליא מלאתא ולא בביאה והג' גם כאן, אולם הנו"ב עצמו כתוב על דבריו שהוא דבר חדש שלא נמצא בשום פוסק, ומעולם לא שמענו שאם בא על אשתו שעט לפניו שתתקיים אח"כ לחולץ מספק אף אם נתעברה וילדה בן, וכן הקשייתי לפי מה שהביא הברכ"י בחאה"ע סי' א' אות ט"ז פסק מażה הראשונים הרב ר' שלמה מלנדון ז"ל "אין אשה יכולה לרוחץ ביום טבילהה במרחץ שרחץ בו בעלה שמא תתעבר ולהי' הولد בן הנדה", דלפי מה שסובר שוגם בלי ביאת אישור לבן נדה יחשב [פשוטו הוא דגש לדידיה רך פגמא איכא אבל איסור נדה ליכא] אח"כ באשה שתתעברה סמוך ליטסה האם נוכל להעלות על דעתנו שהולד יחשב לשפק בן הנדה, והרי אכן חד מ"ד דסובר שאין אשה שתתעברת אלא סמוך לוסתה ואפי"ה אף גם מדרבן מותר לבוא עלי' יומם לפניו הוסת אע"פ שלפעמים שואה הזרע לקלוט ב' או ג' ימים והיא תתעבר בתוך נדotta, וכן נראה דלא מיביא במי שבא על אשתו כדרך כל אדם ודאי אמרין דמיד כשחכניים זרו לתוכך גוף האשה ולא מחוסר עוד שום מעשה ביידי אדם דכתה חחלת הרינו ייחשב, ואף אם הקליטה הייתה רק לאחר כמה ימים מ' מחולcin רק אחר שעט הביאה בין לחומרא ובין לקולא, אלא אפי' בנתעברה באמבטיא או בהזרעה מלאכותית ג'ב' נראה דזולין רק אחר הזמן שהזרע נכנס לתוך גופה כיון שהקליטה כבר בתוא מא밀א בלי שום מעשה, ומה שהקשינו דמ"ש מזורים ונטיעות שעט הקליטה כמוון דשדיין בצדא, אפשר דכיוון שהוא יותר סמוני מן העין ואין יד האדם שולטתו בו כל כך הרי זה חשוב טפי כנגמר ולפיכך הולclin רק אחר הביאה או אחר תחילת ההזרעה.

ומ"מ נראה بما שהזכיר את זרו לתוכך כל וمات בלא בנים לפניו שהחכניים את הזרע לתוכך רחים האשה, דעת"ג שנתעברה אח"כ וילדה ולד של קיימת אפי"ה חייבת ביבום, משום דעתך שהולד מתיחס אחורי והוא בנו לכל דבר מ"מ כיוון דבשעה שמota בעלה עדין מחוسر מעשה של הכנסת הזרע לגופה מיד כבר חל עלי' חובה יבום, ואף שלענין ירושה שפיר נקרה יורש, הינו מפני שדיין יורשה לא תליי דוקא בשעת מיתה ויכול שפיר לחול עלי' שם יורש גם זמן רב לאחר מיתת המוריש, כמו למ"ד שאנו זוכה לעובר אפי' בירושה דמAMILA ואפי"ה שפיר חיליל עלי' שם יורש גם לאחר מיתת האב כמבואר בר"פ מי שמות משא"כ ביבום, גם זה פשוט וברור וא"צ לפנים דעת"ג הזעה מלאכותית ליכא הקמות שם ולא מתקיים כלל מצות יבום, ורק בביאה תליא מלאתאCDCתיב יבוא עלייה ואפי' בביאה שאינה ראייה להתעבר ג'ב' איכא מצות יבום מבואר ביבמות כ' ע"א עי"ש בתוד"ה יבוא] וכך כמו כן נראה באשה שיש לה בטבעת בתוך הרחים המונע את ההרינוadam זונתא כשהיא אשת איש ונוגראה או מות בעלה ואח"כ הוציאה את הטבעת ונתעברה דאפשר שאין הولد ממזר, כיון דמעיקרא כשבא עלייה לא hei הזרע ראוי לקליטה ורק הסרת הטבעת היא שגרמה לכך לנו אף שהזרע יצא ממנה ע"י בית איסור אפי"ה אפשר דאין הولد ממזר כיון דכל זמן

Postmortem Insemination

שהיתה אשת איש לא הי' הזרע ראוי לקליטה וכמאנ' דמנה בצדא דמי, אלא שגם זה אין נלענ' לומר שהסתור הטבעת הוא עיקר כיון שرك מסיר את המונע ואין עושים כלל שום מעשה בגוף הזרע, והדבר צריך תלמוד.

7) קובץ תשובה (מהגרי"ש אלישיב) ח"ג אה"ע ק"כ

لد"ר רם יש לי' ר' הסטודיות הרפואית בארץ ישראל בשנת תשמ"ה, וז"ל: בעניין הפרייה גופנית... אמנים בפיירות הדברים מה שיש לדון מהם האיסורים הכרוכים בזוזה לכוארה. (א) עצם קיום בנק לזה זה נגד דעת התורה, דתתורות עבר מוציא זרע לבטלה. ואם התירו להוציא זה מהבעל בכדי להזריק לאשותו, לדעת אלו הנוקטות שהולד מתיחס אל בעל הזרע, וכל זה בגליל דעתך זה הוא מקיים מצות פרייה ורבייה, אשר לאן כן להוציא זה להשתמש בהם לאחרים אסור משום מוצאי'ל. (ב) להזריק זה של איש אחר לאשה הרי לדעת כמה מן הפסיקים יש בזוזה משום מזרות, ואף גם לגבי הولد יהיה אסור לבוא בקהל משום לא יבא ממזוז. גם הסוברים דין איסור ערוה רק על ידי ביאה, וכן כן אין בזוזה משום הولد ממזוז על ידי הזרעה מבעל אחר, מכל מקום מדינא דגמרא אסור משום גזירה שמא יבא הדבר לידי כך שקרוב ישא את קרובתו האסורה עליו משום ערוה. (ג) גם יש לדון לכוארה, בעל שמסר זרע לבנק זהה והלה מת ללא בניים, הרי יש לדון שאשתו אסורה לעלמא, ולא יועיל שאחיו יחלוץ לה דחויה לה כאשה מעוברת דайлוי גם כאן יש לומר וזרע אין לה, עיין לה, שמא יוצר ולד מהזרע שלו

8) אסיא ס"ה-ס"ו (פרק י"ג, חוותות א-ב) אלו תשן"ט, עמ' 47

הרוב זלמן נחמה גולדברג - על תרומות ביצית, פונדקאות, הקפת זרעו של רוק ונטילת זרע מן המת

שאלת:

אם מותר לשאוב זרע מכיס האשכים של גבר מת על מנת להפרotta את אישתו ולהשאיר לו זכר בעולם?

תשובה:

לא הסכמה של הנפטר, כמוון שהדבר אסור. אך אם קיימת הסכמה מפורשת או אפילו אומדן ברור שזה רצונו, אז אין בכך איסור. נציין, שעל פי ההלכה צריך סיבה כדי לאסור, ולא סיבה כזו המכוב הטבאי הוא יותר. לעניין זה נוגעת גם העובדה שהתורה החשيبة מאיין הרצון האנושי להשארת שם וזכר בעולם, כפי שניתן למדוד מפרשת יי'בום.